

“Spreken we dezelfde taal?”

Lector dr. Ellen Gerrits spreekt Openbare Les uit

Lector dr. Ellen Gerrits sprak op donderdag 31 maart 2011 haar Openbare Les uit ter gelegenheid van haar officiële installatie als lector Logopedie aan Hogeschool Utrecht. Zij koos de titel: “Spreken we dezelfde taal?” Een les over evidence-based logopedie en de communicatie tussen onderzoek, onderwijs en praktijk. Het lectoraat logopedie is ontstaan vanuit een samenwerking tussen de faculteit Gezondheidszorg van de Hogeschool Utrecht, de opleiding Logopediewetenschap van de Universiteit van Utrecht en de Koninklijke Auris Groep. Voorafgaand aan de Openbare Les vond een symposium met dezelfde titel plaats.

Lectoraat Logopedie

Het lectoraat Logopedie richt zich op de professionalisering van het vakgebied. De logopedie beschikt over veel expertise, maar heeft behoefte aan meer onderbouwing door wetenschappelijk en praktijkgericht onderzoek. De focus van het onderzoeksprogramma ligt op kindertaalstoornissen. Daarbij kent het lectoraat twee onderzoeklijnen: interventie bij kinderen met een specifieke taalstoornis en interventie bij kinderen met een gehoorverlies.

Tijdens de openbare les vertelde Gerrits allereerst over de kinderen met primaire of specifieke taalontwikkelingsproblemen. Bij 10% van alle kinderen is er sprake van een taalachterstand. Bij een kleiner percentage, circa 7%, is sprake van een hardnekkige taalontwikkelingsstoornis. “Een veelvoorkomende ‘kinderziekte’”, zo stelde Gerrits vast. Ze vergeleek dit percentage met dat van kinderen met ADHD (5%) en autisme (0,4%). Haar conclusie was duidelijk: “Gezien de prevalentie van spraaktaalstoornissen moet er veel meer aandacht zijn voor taalontwikkelingsproblematiek en moet er meer onderzoek worden gedaan. Problemen in de spraak- en taalverwerving hebben ernstige gevolgen voor het kind en zijn omgeving. Een taalachterstand leidt vaak tot een leerachterstand. Daarom heeft de regering hier veel aandacht voor. Het beleid is

echter niet consequent: aan de ene kant wordt geïnvesteerd in taalstimulering, aan de andere kant wordt er bezuinigd op het speciaal onderwijs, waar deze kinderen met een ernstige taalstoornis zitten. Met onderzoek kunnen we onze adviezen aan de politiek beter onderbouwen.”

Evidence Based logopedie

Logopedisten zijn als therapeut nauw betrokken bij kinderen met taalproblemen, maar niet opgeleid tot onderzoekers. Met het lectoraat kunnen ervaringen van logopedisten leiden tot onderzoek. Binnen het beroepenveld is er veel vraag naar evidentie. Welke evidentie kan de logopedist gebruiken voor het nemen van klinische beslissingen? Hoe is de kennistransfer naar de praktijk en het onderwijs? Wat is de effectiviteit van logopedische zorg? Worden vragen van professionals gehoord door de wetenschap? De verbinding met de praktijk wordt gerealiseerd door de samenwerking met de NVLF en met de logopedisten die werkzaam zijn bij Auris. Uit verschillende effectstudies blijkt dat een jaar taaltherapie door de logopedist bij ongeveer 35% van de kinderen leidt tot een echte verbetering van het taalniveau. “Dat lijkt weinig, maar we weten nog lang niet wat de maximale effectiviteit is. We weten nog niet wat de effecten zijn van frequentie en duur van logopedische therapie. En dan zijn er nog de diverse taaldomeinen die ieder afzonderlijk meer of minder met therapie te beïnvloeden zijn”, aldus Gerrits.

De verbinding tussen onderzoek en onderwijs wordt gerealiseerd door masterstudenten logopedie te laten deelnemen aan de onderzoeklijnen van het lectoraat. Aan de andere kant participeert het lectoraat in onderwijsactiviteiten van de opleiding Logopedie.

Onderzoekslijn gehoorverlies

De tweede onderzoekslijn richt zich op interventie bij kinderen met een secundaire taalontwikkelingsstoornis als gevolg van een gehoorverlies. De nadruk ligt op actuele thema's binnen het onderzoek naar het effect van

Foto: Jan Willem Groen

cochleaire implantatie bij dove kinderen. In Nederland zijn er inmiddels ruim 3800 implantaties uitgevoerd, waarvan ongeveer 1250 bij kinderen. Jaarlijks krijgen meer dan 100 kinderen een CI, vaak op zeer jonge leeftijd: als baby tussen 8 en 12 maanden. Onderzoek heeft aangetoond dat bij kinderen die zeer vroeg worden geïmplanteerd de taalontwikkeling kan verlopen als bij horende kinderen. Bij kinderen die na 18 maanden een CI krijgen is de snelheid van taalverwerving beduidend lager. De taalverwerving van jonge dove kinderen met CI is een eerste thema. Een tweede thema is de vroege signalering van de dertig tot veertig procent dove kinderen met bijkomende ontwikkelingsproblemen. En dan is er nog de leesontwikkeling van dove kinderen met een CI als derde thema. Het leesbegrip van dove kinderen zonder CI is zwak, zo blijkt uit onderzoeken. De oorzaak is de zwakke gesproken taalvaardigheid. Cochleaire implantatie lijkt een positief effect te hebben op het leesbegrip: een grote sprong vooruit.

Coreferaat

De Hogeschool Utrecht bood de Koninklijke Auris Groep de mogelijkheid een coreferaat te houden. Marjan

Bruins, directeur Onderzoek en Ontwikkeling bij Auris, maakte van deze gelegenheid gebruik om te vertellen over het belang van kennis in de Aurisorganisatie. Kennis is een belangrijk terrein voor directie en management om op te kunnen sturen. Zeker met de op handen zijnde bezuinigingen in het kader van Passend Onderwijs, waardoor de sector het met 55 miljoen euro per jaar minder moet doen, is het van belang de specialistische kennis te borgen. Dat gebeurt onder andere door ze te expliciteren en als organisatie door op de kennis te sturen. Het lectoraat gaat een bijdrage leveren aan het zichtbaar maken van kennis.

Kennis leidt tot kwaliteit. Auris vindt dat de kwaliteit van dienstverlening juist in deze tijd essentieel is. Juist nu zal de kwaliteit nog hoger moeten en nog meer meetbaar moeten worden. Waar dat mogelijk is wil Auris daarom in kwaliteit investeren. Vandaar, ondanks de bezuinigingen, de investering in dit lectoraat. De samenwerking zal zich in de komende jaren uitkristalliseren en moeten leiden tot een onderzoeksagenda. Het lectoraat zorgt voor een kritische

externe toets op de toepassing, evaluatie en bijstelling van het Auris taalbeleid. Het lectoraat realiseert dat door een verbinding te leggen tussen opleiding, wetenschap en praktijk middels de inzet van stagiaires en de deelname vanuit Auris aan de kenniskring.

FRANS MOLLEE

Het Lectoraat Logopedie is onderdeel van het Kenniscentrum Innovatie van Zorgverlening aan de Faculteit Gezondheidszorg van Hogeschool Utrecht. De benoeming van de lector is mogelijk gemaakt door de hogeschool in samenwerking met de Koninklijke Auris Groep.

Dr. Ellen Gerrits is spraak-taalpatholoog en logopedist, gespecialiseerd in kindertaalstoornissen. Ze was voorheen als senior klinisch onderzoeker verbonden aan het audiologisch centrum van het Maastricht Universitair Medisch Centrum. Daarnaast was ze manager bij Adelante Audiologie en Communicatie in Hoensbroek. Haar wetenschappelijk onderzoek richt zich op de taalverwerving van slechthorende en dove kinderen en kinderen met een taalstoornis of dyslexie.